

ΥΠΟΨΗΦΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ BOOKER 2022

ΠΑΡΑ ΚΑΤΑ ΘΗΚΗ

HERNAN DIAZ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΑΛΛΙΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

ΕΠΕΙΔΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ απολάμβανε σχεδόν κάθε πλεονέκτημα, ένα από τα λίγα προνόμια που είχε στερηθεί ο Μπέντζαμιν Ρασκ ήταν εκείνο της ηρωικής ανόδου: Η δική του δεν ήταν μια ιστορία ανθεκτικότητας και επιμονής ή το αφήγημα μιας αδάμαστης θέλησης που σφυρηλάτησε για τον εαυτό της ένα χρυσό πεπρωμένο από υλικά που δεν ήταν καλύτερα από άχρηστα παλιοσίδερα. Σύμφωνα με το γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας Ρασκ, το 1662 οι πρόγονοι του πατέρα του είχαν μεταναστεύσει από την Κοπεγχάγη στη Γλασκόβη, όπου ξεκίνησαν να εμπορεύονται καπνό από τις Αποικίες. Κατά τη διάρκεια του επόμενου αιώνα, η επιχείρησή τους άκμασε και μεγάλωσε σε τέτοιο βαθμό, ώστε ένα μέρος της οικογένειας μετακόμισε στην Αμερική, για να επιβλέπει καλύτερα τους προμηθευτές και να ελέγχει κάθε πτυχή της παραγωγής. Τρεις γενιές αργότερα, ο πατέρας του Μπέντζαμιν,

ο Σόλομον, εξαγόρασε τα μερίδια όλων των συγγενών του και των εξωτερικών επενδυτών. Υπό τη δική του καθοδήγηση, η εταιρεία συνέχισε να ευημερεί και δεν άργησε να γίνει μια από τις πιο εξέχουσες εμπορικές επιχειρήσεις καπνού στην Ανατολική Ακτή. Μπορεί να αλήθευε ότι το απόθεμά του προερχόταν από τους εκλεκτότερους προμηθευτές στην ήπειρο, όμως, περισσότερο κι από την ποιότητα του προϊόντος, το κλειδί της επιτυχίας του Σόλομον βρισκόταν στην ικανότητά του να εκμεταλλεύεται ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός: υπήρχε, φυσικά, μια επικούρεια πλευρά στην όλη ιστορία με τον καπνό, ωστόσο οι περισσότεροι άνδρες κάπνιζαν για να μπορούν να κουβεντιάσουν με άλλους άνδρες. Επομένως, ο Σόλομον Ρασκ ήταν όχι μόνο προμηθευτής των καλύτερων πούρων, σιγαρέτων και χαρμανιών για πίπα, αλλά και (κυρίως) εξαίρετος συζητητής και άνθρωπος με σημαντικές πολιτικές διασυνδέσεις. Αναρριχήθηκε στην κορυφή του επιχειρηματικού τομέα του και παρέμεινε εκεί χάρη στην κοινωνικότητά του και στις φιλίες που καλλιέργησε στην αίθουσα καπνίσματος, όπου συχνά τον έβλεπε κανείς να μοιράζεται τα πιο εξαίσια πούρα του με κάποιους από τους πλέον εξέχοντες πελάτες του, ανάμεσα στους οποίους λογίζονταν οι Γκρόβερ Κλίβελαντ, Γουίλιαμ Ζάκαρι Ίρβινγκ και Τζον Πίερποντ Μόργκαν.

Στο ξενίθ της επιτυχίας του, ο Σόλομον έχτισε ένα διώροφο σπίτι στη Δυτική 17η Οδό, το οποίο ολοκληρώθηκε λίγο πριν γεννηθεί ο Μπέντζαμιν. Ωστόσο, ο Σόλομον σπάνια βρισκόταν στην οικογενειακή εστία της Νέας Υόρκης. Πηγαινοερχόταν από τη μια φυτεία στην άλλη, ενώ είχε πάντα να εποπτεύσει αίθουσες κατεργασίας καπνού ή να επισκεφθεί συνεργάτες στη Βιρτζίνια, στη Βόρεια Καρολίνα και στην Καραϊβική. Επιπλέον, είχε στην κατοχή του μια μικρή χασιέντα στην Κούβα,

όπου περνούσε το μεγαλύτερο μέρος του χειμώνα. Οι διαδόσεις όσον αφορά τη ζωή του στο νησί ενίσχυαν τη φήμη του ως τυχοδιώκτη με ροπή προς το εξωτικό στοιχείο, γεγονός που αποτελούσε προσόν στον επαγγελματικό του κλάδο.

Η κυρία Γουλιεμίνα Ρασκ δεν πάτησε ποτέ το πόδι της στο κτήμα του άνδρα της στην Κούβα. Κι εκείνη επίσης απουσίαζε για μεγάλα διαστήματα από τη Νέα Υόρκη, φεύγοντας μόλις ο Σόλομον επέστρεφε και φροντίζοντας να μένει για ολόκληρες σεζόν στα εξοχικά σπίτια των φιλενάδων της στην ανατολική όχθη του Χάντσον ή στις αγροικίες τους στο Νιούπορτ. Το μόνο εμφανές στοιχείο που μοιραζόταν με τον Σόλομον ήταν το πάθος για τα πούρα, τα οποία κάπνιζε εμμονικά. Κι επειδή αυτή ήταν μια ασυνήθιστη πηγή απόλαυσης για μια κυρία, ενέδιδε στο πάθος της μόνο ιδιωτικά, παρέα με τις φίλες της. Όμως, τούτο δεν αποτελούσε σοβαρό εμπόδιο, μια και περιβαλλόταν συνεχώς από εκείνες. Η Γουίλι, όπως την προσφωνούσε ο κύκλος της, αποτελούσε μέλος μιας κλειστής ομάδας γυναικών που λειτουργούσε σαν ένα είδος νομαδικής φυλής. Δεν προέρχονταν μόνο από τη Νέα Υόρκη, αλλά και από την Ουάσινγκτον, τη Φιλαδέλφεια, την Πρόβιντενς, τη Βοστώνη, ακόμα κι από το Σικάγο. Μετακινούνταν σαν αγέλη, ανταλλάσσοντας επισκέψεις στα σπίτια και στα εξοχικά τους ανάλογα με τις εποχές. Η Δυτική 17η Οδός γινόταν το καταφύγιο της κλίκας τους για λίγους μήνες, αρχής γενομένης στα τέλη του Σεπτεμβρίου, όταν ο Σόλομον αναχωρούσε για τη χασιέντα του. Ωστόσο, ανεξαρτήτως του μέρους στο οποίο τύχαινε να διαμένουν οι κυρίες ανά πάσα στιγμή, η κλίκα αποτελούσε πάντοτε έναν κλειστό και απροσπλάστο κύκλο.

Περιορισμένος τον περισσότερο καιρό στο δωμάτιο της νταντάς του και στο δικό του, ο Μπέντζαμιν είχε μια ασαφή

εικόνα για το υπόλοιπο αρχοντικό σπίτι από ψαμμίτη στο οποίο μεγάλωνε. Όταν η μητέρα του κι οι φίλες της βρίσκονταν εκεί, δεν του επιτρεπόταν η είσοδος στα δωμάτια όπου κάπνιζαν, χαρτόπαιζαν και έπιναν γλυκό κρασί Σοτέρν μέχρι τα ξημερώματα. Κι όταν έφευγαν, οι κύριες αίθουσες μετατρέπονταν σε μια σκοτεινή διαδοχή από κλειστά παράθυρα, σκεπασμένα έπιπλα και καλυμμένους πολυελαίους. Όλες οι νταντάδες και οι γκουβερνάντες του έλεγαν ότι ήταν υποδειγματικό παιδί και όλοι οι δάσκαλοί του το επιβεβαίωναν. Καλοί τρόποι, εξυπνάδα και υπακοή δεν είχαν συνδυαστεί ποτέ άλλοτε τόσο αρμονικά όσο σε αυτό το καλόβολο αγόρι. Το μόνο ελάττωμα που μπορούσαν να εντοπίσουν κάποιοι από τους πρώιμους μέντορές του, ύστερα από αρκετό σκάλισμα, ήταν η απροθυμία του Μπέντζαμιν να σχετιστεί με άλλα παιδιά. Όταν ένας από τους παιδαγωγούς του απέδωσε την απουσία φίλων του μαθητή του στον φόβο, ο Σόλομον αρνήθηκε να λάβει σοβαρά υπόψη τις ανησυχίες του, λέγοντας ότι το αγόρι απλώς επιθυμούσε να σταθεί στα δικά του πόδια.

Ο μοναχικός τρόπος που είχε μεγαλώσει δεν τον προετοίμασε για το οικοτροφείο. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου γινόταν δέκτης καθημερινών προσβολών και μικρών πράξεων βιαιότητας. Ωστόσο, εν καιρώ οι συμμαθητές του ανακάλυψαν ότι η απάθειά του τους έκανε να μην απολαμβάνουν τη θυματοποίησή του, κι έτσι τον παράτησαν στην ησυχία του. Εκείνος έμεινε κλεισμένος στον εαυτό του και διέπρεψε, αν και χωρίς κανένα ιδιαίτερο πάθος, σε κάθε μάθημα. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, αφού τον φόρτωναν με όλων των ειδών τα αριστεία και τις διακρίσεις, οι καθηγητές του του τόνιζαν ανελλιπώς ότι έμελλε να φέρει μεγάλη δόξα στην Ακαδημία.

Την τελευταία του χρονιά εκεί, ο πατέρας του απεβίωσε

από καρδιακή ανεπάρκεια. Στην τελετή της κηδείας στη Νέα Υόρκη συγγενείς και γνωστοί εντυπωσιάστηκαν από τη συγκρότηση του Μπέντζαμιν, όμως η αλήθεια ήταν ότι το πένθος είχε απλώς προσδώσει στις φυσικές προδιαθέσεις του χαρακτήρα του μια κοινωνικά αποδεκτή μορφή. Το αγόρι, επιδεικνύοντας μια εξαιρετική ωριμότητα, που έκανε τους δικηγόρους και τους τραπεζίτες του πατέρα του να σαστίσουν, ζήτησε να ελέγξει τη διαθήκη και όλα τα οικονομικά αρχεία που σχετίζονταν με αυτήν. Ο κύριος Ρασκ ήταν μεθοδικός και επιμελής άνδρας, και ο γιος του δεν βρήκε κανένα σφάλμα στα έγγραφα. Αφού έφερε εις πέρας τα διαδικαστικά, και γνωρίζοντας πλέον τι έπρεπε να περιμένει όταν θα ενηλικιώνόταν και θα έπαιρνε στα χέρια του την κληρονομιά του, επέστρεψε στο Νιου Χάμσερ για να ολοκληρώσει τις σπουδές του.

Η μητέρα του πέρασε τη σύντομη περίοδο της χηρείας της με τις φίλες της στο Ρόουντ Άιλαντ. Πήγε εκεί τον Μάιο, λίγο πριν από την αποφοίτηση του Μπέντζαμιν, και μέχρι το τέλος του καλοκαιριού είχε αποβιώσει από εμφύσημα. Η οικογένεια και οι φίλοι οι οποίοι παρέστησαν σε τούτη τη δεύτερη, πολύ πιο υποτονική τελετή δεν ήξεραν τι να πουν στον νεαρό που είχε ορφανέψει και από τους δύο γονείς μέσα σε διάστημα λίγων μόνο μηνών. Ευτυχώς, υπήρχαν πολλά θέματα πρακτικής φύσεως να συζητηθούν: καταπιστεύματα, εκτελεστές διαθήκης, καθώς και οι νομικές προκλήσεις της διευθέτησης των περιουσιακών στοιχείων.

Η εμπειρία του Μπέντζαμιν ως φοιτητή ήταν ένας ενισχυμένος απόηχος των χρόνων του ως μαθητή. Οι ανεπάρκειες και τα ταλέντα του τον ακολούθησαν κι εκεί, όμως τώρα έμοιαζε να έχει αναπτύξει ένα είδος ψυχρής τρυφερότητας για τις πρώτες και μια βουβή περιφρόνηση για τα δεύτερα. Κάποια

από τα εξέχοντα χαρακτηριστικά της γενεαλογικής του γραμμής φάνηκαν να εκλείπουν σε αυτόν. Δεν θα μπορούσε να διαφέρει περισσότερο από τον πατέρα του, ο οποίος κυριαρχούσε σε κάθε χώρο που έμπαινε, έλκοντας στο βαρυτικό του πεδίο όλους τους παρευρισκόμενους, και δεν είχε τίποτα κοινό με τη μητέρα του, η οποία πιθανότατα δεν είχε περάσει μόνη της ούτε μία ημέρα στη ζωή της. Τούτες οι διαφοροποιήσεις από τους γονείς του έγιναν ακόμα πιο εμφανείς μετά την αποφοίτησή του.

Επέστρεψε από τη Νέα Αγγλία στη Νέα Υόρκη και έδειχνε να αποτυγχάνει εκεί που οι περισσότεροι γνωστοί του διέπρεπαν: ήταν ανίκανος ως αθλητής, απρόθυμο μέλος σε λέσχες, αδιάφορος πότης, απαθής τζογαδόρος, χλιαρός εραστής. Παρότι όφειλε την περιουσία του στον καπνό, ούτε καν κάπνιζε. Εκείνοι που τον κατηγορούσαν ότι ήταν υπερβολικά συγκρατημένος αδυνατούσαν να καταλάβουν ότι, στην πραγματικότητα, δεν είχε κανένα πάθος να καταπιέσει.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΠΝΟΥ δεν ενδιέφερε καθόλου τον Μπέντζαμιν. Αντιπαθούσε τόσο το ίδιο το προϊόν –το πρωτόγονο ρούφηγμα και φύσημα, την άγρια σαγήνη του καπνού, τη γλυκόπικρη δυσοσμία των σάπιων φύλλων– όσο και το όλο κλίμα τέρψης γύρω από αυτό, που ο πατέρας του το απολάμβανε τόσο πολύ και το εκμεταλλευόταν τόσο καλά. Τίποτα δεν τον αηδίαζε περισσότερο από την ομιχλώδη συννεοχή στην αίθουσα καπνίσματος. Παρά τις ειλικρινέστατες προσπάθειές του, δεν μπορούσε να επιχειρηματολογήσει με πάθος για τις συγκριτικές αρετές ενός λεπτού λόνσντεϊλ σε σχέση με κάποιο τύπου ντιαντέμα, και του ήταν αδύνατον να αναδείξει, με την ορμητικότητα που μόνο η γνώση από πρώτο χέρι μπορεί να δώσει, τα πούρα ρομπούστο από το κτήμα του στο Βουέλτα Αμπάχο. Οι φυτείες, τα ξηραντήρια και τα εργοστάσια καπνού ανήκαν σε έναν μακρινό κόσμο που δεν τον ενδιέφερε να γνωρίσει. Πρώτος εκείνος θα παραδεχόταν ότι ήταν φρικτός πρεσβευτής για την εταιρεία, και γι’ αυτό ανέθεσε τις καθημερινές υποχρεώσεις στον διευθυντή που είχε υπηρετήσει πιστά τον πατέρα του για δύο δεκαετίες. Κόντρα στη συμβουλή του συγκεκριμένου ανθρώπου, ο Μπέντζαμιν πούλησε, μέσω διαμεσολαβητών τους οποίους ποτέ δεν συνάντησε αυτοπροσώπως, τη χασιέντα του πατέρα του στην Κούβα μαζί με ό,τι άλλο υπήρχε εκεί, χωρίς καν να κάνει πρώτα απογραφή. Ο τραπεζίτης του επένδυσε τα χρήματα στο χρηματιστήριο, μαζί με τις υπόλοιπες καταθέσεις του.

Πέρασαν μερικά στάσιμα χρόνια, κατά τα οποία έκανε με μισή καρδιά προσπάθειες να ξεκινήσει διάφορες συλλογές (από νομίσματα, πορσελάνες, φίλους), φλέρταρε με την υποχον-

δρίαση, επιχείρησε να καλλιεργήσει ένα πάθος για τα άλογα και απέτυχε να γίνει δανδής.

Ο χρόνος έγινε μια μόνιμη πηγή όχλησης.

Κόντρα στις αληθινές του προδιαθέσεις, άρχισε να σχεδιάζει ένα ταξίδι στην Ευρώπη. Όλα όσα τον ενδιέφεραν γύρω από τη Γηραιά Ήπειρο τα είχε ήδη μάθει μέσα από βιβλία, δεν είχε σημασία για εκείνον να αποκτήσει εμπειρική γνώση. Και σίγουρα δεν αδημονούσε να βρεθεί εγκλωβισμένος σε ένα πλοίο με αγνώστους για ατελείωτες ημέρες. Ωστόσο, είπε στον εαυτό του ότι, αν επρόκειτο ποτέ να φύγει, τούτη ήταν η κατάλληλη στιγμή: το γενικό κλίμα στη Νέα Υόρκη ήταν ιδιαίτερα ζοφερό ως αποτέλεσμα μιας σειράς από χρηματιστηριακές κρίσεις και της επακόλουθης οικονομικής ύφεσης, που ταλάνιζε τη χώρα τα δύο τελευταία χρόνια. Επειδή η κατρακύλα της οικονομίας δεν τον επηρέαζε άμεσα, ο Μπέντζαμιν είχε μόνο μια αόριστη γνώση των αιτιών της: πίστευε ότι όλα είχαν ξεκινήσει με το σκάσιμο της φούσκας των σιδηροδρόμων, το οποίο με κάποιον τρόπο συνδέθηκε με την κατοπινή κατάρρευση στις τιμές του αργύρου, που προκάλεσε, με τη σειρά της, την αυξημένη ζήτηση για χρυσό, οδηγώντας στη χρεοκοπία πολλών τραπεζών, γεγονός που έμεινε γνωστό ως «Πανικός του 1893». Όποια κι αν ήταν η πραγματική αλυσίδα των γεγονότων, δεν ανησυχούσε. Γενικά, πίστευε ότι οι αγορές παρουσίαζαν σκαμπανεβάσματα και ήταν σίγουρος ότι οι απώλειες του χτες θα γίνονταν τα κέρδη τού αύριο. Αντί η οικονομική κρίση –η χειρότερη από τη Μακρά Ύφεση πριν από δύο δεκαετίες– να αποτρέψει το ταξίδι του στην Ευρώπη, ήταν από τους βασικούς λόγους που τον ώθησαν να το πραγματοποιήσει.

Πάνω που ετοιμαζόταν να ορίσει ημερομηνία για το ταξίδι του, ο τραπεζίτης του τον ενημέρωσε ότι, μέσω κάποιων δια-

συνδέσεών του, είχε καταφέρει να αγοράσει ομόλογα που είχαν εκδοθεί για να αποκατασταθούν τα αποθέματα της χώρας σε χρυσό, η μείωση των οποίων είχε οδηγήσει τόσες τράπεζες στη χρεοκοπία. Ολόκληρη η σειρά των ομολόγων είχε εξαντληθεί μέσα σε μόλις μισή ώρα, και ο Ρασκ είχε αποκομίσει σημαντικά κέρδη μέσα σε μία μόνο εβδομάδα. Έτσι, από ένα καθαρό παιχνίδι της τύχης με τη μορφή ευνοϊκών πολιτικών μεταβολών και διακυμάνσεων της αγοράς, ο Μπέντζαμιν βρέθηκε μπροστά σε μια αιφνίδια και αβίαστη αύξηση της σεβαστής κληρονομιάς του, την οποία ο ίδιος ποτέ δεν είχε ενδιαφερθεί να αβγατίσει. Ύστερα όμως από αυτή την απρόσμενη εύνοια της τύχης, ανακάλυψε βαθιά μέσα του μια πείνα που δεν ήξερε ότι υπήρχε, ώσπου να βρεθεί μπροστά του ένα δόλωμα αρκετά μεγάλο για να του ανοίξει την όρεξη. Η Ευρώπη θα έπρεπε να περιμένει.

Τα περιουσιακά στοιχεία του Ρασκ βρίσκονταν υπό τη συντηρητική διαχείριση της Τζ. Σ. Γουίνσλοου & Σία, της εταιρείας συμβούλων που πάντα διαχειριζόταν την οικογενειακή επιχείρηση. Έχοντας ιδρυθεί από κάποιον εκ των φίλων του πατέρα του, η χρηματιστηριακή βρισκόταν τώρα στα χέρια του Τζον Σ. Γουίνσλοου τζούνιορ, ο οποίος είχε προσπαθήσει και αποτύχει να γίνει φίλος με τον Μπέντζαμιν. Επομένως, η σχέση των δύο ανδρών ήταν κάπως αμήχανη. Κι όμως, συνεργάζονταν στενά, έστω κι αν αυτό γινόταν μέσω αγγελιαφόρων ή από τηλεφώνου – πράγμα που ο Μπέντζαμιν σαφώς προτιμούσε έναντι αχρείαστων και βεβιασμένα εγκάρδιων διά ζώσης συναντήσεων.

Σύντομα, ο Μπέντζαμιν έγινε ειδήμων στο να διαβάσει το δελτίο τιμών από το τηλέτυπο, να εντοπίζει μοτίβα, να τα συνδυάζει και να ανακαλύπτει κρυφούς αιτιώδεις συσχετισμούς ανάμεσα σε φαινομενικά ασύνδετες τάσεις. Όταν ο Γουίνσλοου συνειδητοποίησε πως ο πελάτης του ήταν ένας χαρισματικός

μαθητής, παρουσίασε τα πράγματα ως περισσότερο περίπλοκα από ό,τι ήταν στην πραγματικότητα, απορρίπτοντας τις προβλέψεις του. Εντούτοις, ο Ρασκ άρχισε να λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις, οι οποίες συνήθως έρχονταν σε σύγκρουση με τις συμβουλές της εταιρείας. Σαγηνευμένος από τις βραχυπρόθεσμες επενδύσεις, έδινε εντολή στον Γουίνσλοου να προβαίνει σε υψηλού ρίσκου επενδύσεις σε δικαιώματα προαίρεσης, σε συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και σε άλλα κερδοσκοπικά προϊόντα. Εκείνος πάντα τον προέτρεπε να είναι προσεκτικός και εναντιωνόταν σε τέτοιου είδους απερίσκεπτα σχέδια, αρνούμενος να θέσει τον Μπέντζαμιν σε κίνδυνο να χάσει το κεφάλαιό του με παράτολμα εγχειρήματα. Ωστόσο, περισσότερο κι από τα περιουσιακά στοιχεία του πελάτη του ο Γουίνσλοου έμοιαζε να ανησυχεί για την εικόνα του, επιθυμώντας να δίνει προς τα έξω μια εντύπωση οικονομικής ευπρέπειας – στο κάτω κάτω, είχε πει κάποτε, γελώντας ψεύτικα με το ευφυολόγημά του, λογιστής ήτανε, όχι στοιχηματζής, επικεφαλής μιας χρηματοοικονομικής εταιρείας και όχι κάποιας χαρτοπαικτικής λέσχης. Είχε κληρονομήσει από τον πατέρα του τη φήμη ότι επεδίωκε ασφαλείς επενδύσεις, και είχε σκοπό να σεβαστεί τούτη την παρακαταθήκη. Παρ' όλα αυτά, στο τέλος πάντα ακολουθούσε τις εντολές του Ρασκ και κρατούσε την προμήθειά του.

Μέσα σε έναν χρόνο, κουρασμένος από την έπαρση και τους αργούς ρυθμούς του συμβούλου του, ο Ρασκ άρχισε να διενεργεί μόνος του τις συναλλαγές του και απέλυσε τον Γουίνσλοου. Το να κόψει όλους τους δεσμούς με την οικογένεια που ήταν τόσο κοντά στη δική του για δύο ολόκληρες γενιές ήταν μια ικανοποίηση, η οποία ήρθε να προστεθεί στο αίσθημα αληθινής καταξίωσης που βίωσε ο Ρασκ, για πρώτη φορά στη ζωή του, όταν πήρε στα χέρια του τα ηνία των υποθέσεών του.

ΟΙ ΔΥΟ ΠΡΩΤΟΙ ΟΡΟΦΟΙ της έπαυλής του από ψαμμίτη έγιναν αυτοσχέδιο γραφείο. Ετούτη η μετατροπή δεν ήταν προϊόν σχεδιασμού, αλλά μάλλον προέκυψε ως αποτέλεσμα της αντιμετώπισης μιας σειράς απρόβλεπτων αναγκών, ώσπου δημιουργήθηκε, χωρίς να το καταλάβει, κάτι που έμοιαζε με εργασιακό χώρο γεμάτο υπαλλήλους. Η όλη ιστορία ξεκίνησε με έναν κλητήρα, τον οποίο ο Μπέντζαμιν έβαζε να τρέχει σε όλη την πόλη μεταφέροντας πιστοποιητικά μετοχών, ομόλογα και άλλα έγγραφα. Λίγες ημέρες μετά, ο νεαρός τον ενημέρωσε ότι χρειαζόταν βοήθεια. Μαζί με έναν ακόμα κλητήρα, ο Μπέντζαμιν προσέλαβε μια τηλεφωνήτρια και έναν υπάλληλο, ο οποίος σύντομα τον πληροφόρησε ότι του ήταν αδύνατον να τα βγάλει πέρα μόνος του. Επειδή η διαχείριση του προσωπικού του απαιτούσε ζωτικό χρόνο από τη δουλειά του, προσέλαβε έναν βοηθό. Στο μεταξύ, η τήρηση των βιβλίων είχε γίνει ιδιαίτερα χρονοβόρα εργασία, επομένως επιστράτευσε και έναν λογιστή. Όταν ο βοηθός του τον ενημέρωσε ότι χρειαζόταν και ο ίδιος βοηθό, ο Ρασκ είχε χάσει πλέον τον λογαριασμό με τις νέες προσλήψεις και είχε παραιτηθεί από την προσπάθεια να θυμάται πρόσωπα και ονόματα.

Τα έπιπλα που είχαν παραμείνει ανέγγιχτα και καλυμμένα για χρόνια χρησιμοποιούνταν τώρα χωρίς κανέναν σεβασμό από γραμματείς και παιδιά για τα θελήματα: στο τραπέζι από καρυδιά είχε εγκατασταθεί ένα χρηματιστηριακό τηλέτυπο· πίνακες χρηματιστηριακών τιμών κάλυπταν το μεγαλύτερο μέρος της ανάγλυφης ταπετσαρίας με τα επιχρυσωμένα φύλλα· στοίβες από εφημερίδες είχαν λεκιάσει το απαλό κίτρινο της βελούδινης ταπετσαρίας ενός ανάκλιντρου· μια γραφομηχανή

είχε προκαλέσει βαθουλώματα σε ένα γραφείο από ακριβό ξανθό ξύλο· κηλίδες από μαύρο και κόκκινο μελάνι λέκιαζαν την κεντητή ταπετσαρία σε ντιβάνια και καναπέδες· τοιγάρα είχαν κάψει τις κυματιστές πλευρές ενός μαονένιου γραφείου· βιαστικά παπούτσια είχαν γδάρει σκαλιστά δρύινα πόδια και είχαν λερώσει ανεπανόρθωτα περσικά χαλιά. Τα δωμάτια των γονιών του είχαν παραμείνει άθικτα. Ο ίδιος κοιμόταν στον τελευταίο όροφο, τον οποίο δεν είχε ποτέ επισκεφθεί ως παιδί.

Δεν ήταν δύσκολο να βρει αγοραστή για την επιχείρηση του πατέρα του. Ο Μπέντζαμιν ενθάρρυνε έναν καπνοβιομήχανο από τη Βιρτζίνια και μια εμπορική εταιρεία από το Ηνωμένο Βασίλειο να πλειοδοτήσουν μεταξύ τους. Επιθυμώντας να αποστασιοποιηθεί από αυτό το κομμάτι του παρελθόντος του, τον ικανοποίησε το γεγονός ότι επικράτησε ο Βρετανός, πράγμα που σήμαινε ότι η επιχείρηση καπνού θα πήγαινε εκεί από όπου είχε έρθει. Όμως, αυτό που πραγματικά τον ευχαρίστησε ήταν ότι τα κέρδη από τούτη την πώληση του επέτρεπαν να κινηθεί σε υψηλότερες σφαίρες, να αγγίξει καινούργια επίπεδα ρίσκου και να χρηματοδοτήσει μακροπρόθεσμες συναλλαγές που ούτε θα μπορούσε ποτέ να διανοηθεί στο παρελθόν. Οι άνθρωποι στο περιβάλλον του σάστισαν βλέποντας τα περιουσιακά του στοιχεία να μειώνονται ευθέως ανάλογα με τον πλούτο του. Πούλησε όλα τα εναπομείναντα οικογενειακά ακίνητα, συμπεριλαμβανομένης της έπαυλης από ψαμμίτη στη Δυτική 17η Οδό με ό,τι βρισκόταν στο εσωτερικό της. Τα ρούχα του και τα έγγραφά του χώρεσαν σε δύο φορτηγά, τα οποία εστάλησαν στο ξενοδοχείο Γουάγκσταφ, όπου έκλεισε μια σουίτα

Τον συνεπήραν οι ελικοειδείς κινήσεις του χρήματος – το πώς μπορούσε να αναδιπλωθεί για να τροφοδοτήσει την ίδια του τη ροή. Η απομονωμένη, αυτάρκης φύση της κερδοσκο-

πίας ταίριαζε στον χαρακτήρα του, αποτελώντας πηγή δέους και αυτοσκοπό, ασχέτως των όσων αντιπροσώπευαν ή εξασφάλιζαν τα κέρδη του. Η πολυτέλεια ήταν ένα χυδαίο βάρος. Η πρόσβαση σε νέες εμπειρίες δεν ήταν κάτι που το μοναχικό πνεύμα του λαχταρούσε. Η πολιτική και το κυνήγι της εξουσίας δεν ασκούσαν καμία γοητεία στο αντικοινωνικό μυαλό του. Τα παιχνίδια στρατηγικής, όπως το σκάκι ή το μπριτζ, ποτέ δεν τον ενδιέφεραν. Αν τον ρωτούσαν, ο Μπέντζαμιν θα δυσκολευόταν ενδεχομένως να εξηγήσει τι ακριβώς τον έλκυε στον κόσμο της οικονομίας. Ήταν, σίγουρα, η πολυπλοκότητά του, αλλά και το γεγονός ότι έβλεπε το κεφάλαιο ως έναν ασηπτικό ζωντανό οργανισμό. Κινούνταν, καταβρόχθιζε, αναπτυσσόταν, αναπαραγόταν, έφθινε και μπορούσε να χαθεί. Αλλά ήταν καθαρός από μικρόβια. Τούτο του έγινε ακόμα πιο ξεκάθαρο με τον καιρό. Όσο πιο μεγάλο το εγχείρημα, τόσο μεγαλύτερη η απόσταση από τις υλικές λεπτομέρειες. Δεν χρειαζόταν να αγγίξει ούτε ένα χαρτονόμισμα ή να ασχοληθεί με τα πράγματα και τους ανθρώπους που επηρέαζε η συναλλαγή του. Το μόνο που απαιτούνταν από εκείνον να κάνει ήταν να σκεφθεί, να μιλήσει και, ενδεχομένως, να γράψει. Και τότε ο ζωντανός οργανισμός θα αναλάμβανε δράση, διαγράφοντας πανέμορφα μοτίβα καθώς θα κινούνταν προς σφαίρες όλο και πιο αφαιρετικές, ακολουθώντας μερικές φορές δικές του διαδρομές, που ο Μπέντζαμιν δεν θα μπορούσε ποτέ να έχει προβλέψει – πράγμα που του πρόσφερε πρόσθετη απόλαυση, παρακολουθώντας το πλάσμα να προσπαθεί να πραγματοποιήσει τη δική του ελεύθερη βούληση. Το θαύμαζε και το κατανοούσε, ακόμα κι όταν τον απογοήτευε.

Ο Μπέντζαμιν δεν γνώριζε σχεδόν καθόλου το κέντρο του Μανχάταν – και τα ελάχιστα που γνώριζε τον έκαναν να απε-

χθάνεται τις στενές χαράδρες των παραταγμένων στη σειρά θεόρατων κτιρίων γραφείων και τους βρόμικους, στενούς δρόμους του, γεμάτους κορδωμένους επιχειρηματίες που έκαναν ό,τι μπορούσαν για να δείχνουν πόσο πολυάσχολοι ήταν. Όμως, συνειδητοποιώντας πόσο βολικό ήταν να βρίσκεται στο Οικονομικό Κέντρο, μετέφερε τα γραφεία του στην Μπροντ Στριτ. Πολύ σύντομα, καθώς τα ενδιαφέροντά του διευρύνονταν, εξασφάλισε μια θέση στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Οι υπάλληλοί του γρήγορα αντιλήφθηκαν ότι απεχθανόταν τόσο το δράμα όσο και τα ξεσπάσματα χαράς. Οι συζητήσεις περιορίστηκαν στα εντελώς απαραίτητα και διεξάγονταν ψιθυριστά. Αν γινόταν κάποια παύση στον θόρυβο της γραφομηχανής, μπορούσε να ακουστεί από την άλλη άκρη του δωματίου το τρίξιμο μιας δερμάτινης καρέκλας ή το θρόισμα ενός μεταξωτού μανικιού πάνω στο χαρτί. Ωστόσο, βουβά ρεύματα διατάρασσαν διαρκώς την ατμόσφαιρα. Ήταν σε όλους ξεκάθαρο ότι συνιστούσαν προεκτάσεις της βούλησης του Ρασκ και ότι αποτελούσε καθήκον τους να ικανοποιούν, ακόμα και να προβλέπουν τις ανάγκες του, όμως ποτέ να μην τον προσεγγίζουν για να του εκθέσουν τις δικές τους. Εκτός κι αν είχαν πληροφορίες ζωτικής σημασίας να μοιραστούν μαζί του, περίμεναν να τους απευθύνει ο ίδιος τον λόγο. Πολλοί νεαροί χρηματιστές φιλοδοξούσαν να δουλέψουν για τον Ρασκ, όταν όμως ερχόταν η ώρα να χωρίσουν οι δρόμοι τους, παρότι πίστευαν ότι είχαν ρουφήξει όλα όσα μπορούσαν να μάθουν από εκείνον, ποτέ δεν μπορούσαν να επαναλάβουν την επιτυχία του πρώην αφεντικού τους.

Χωρίς να το θέλει ή να το επιδιώκει ο ίδιος, το όνομά του άρχισε να κουβεντιάζεται με ευλαβικό δέος ανάμεσα στους χρηματιστηριακούς κύκλους. Κάποιοι από τους παλιούς φίλους

του πατέρα του τον πλησίαζαν με επιχειρηματικές προτάσεις, τις οποίες ενίοτε αποδεχόταν, καθώς και με συμβουλές και υποδείξεις, που πάντοτε τις αγνοούσε. Επένδυε σε χρυσό και γκουανό, συνάλλαγμα και βαμβάκι, ομόλογα και βοοειδή. Τα συμφέροντά του δεν περιορίζονταν πια μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Αγγλία, η Ευρώπη, η Νότια Αμερική και η Ασία μετατράπηκαν σε μια ενιαία περιοχή ενδιαφέροντος για εκείνον. Επόπτευε τον κόσμο από το γραφείο του, αναζητώντας παρακινδυνευμένα δάνεια με υψηλά επιτόκια, και διαπραγματευόταν χρεόγραφα δημοσίου από αρκετές χώρες, των οποίων τα πεπρωμένα συνδέθηκαν άρρηκτα μεταξύ τους εξαιτίας των ενεργειών του. Μερικές φορές κατάφερνε να αποκτήσει ολόκληρες εκδόσεις ομολόγων στο σύνολό τους. Τις λιγοστές αποτυχίες του ακολουθούσαν σπουδαίοι θρίαμβοι. Όσοι ήταν στο δικό του στρατόπεδο σε κάθε συναλλαγή πλούτιζαν.

Στον κόσμο αυτόν, που γινόταν, με ταχείς ρυθμούς και ενάντια στη θέλησή του, ο «κόσμος του Μπέντζαμιν», δεν υπήρχε τίποτα πιο περίοπτο από την ανωνυμία. Ακόμα κι αν τα κουτσομπολιά δεν έφταναν ποτέ στα αυτιά του, ο Ρασκ, με την επιμελώς αναξιοπρόσεκτη εμφάνισή του, τις εγκρατείς συνήθειές του και τη μοναστική ζωή του στο ξενοδοχείο, ήξερε ότι πρέπει να τον θεωρούσαν γραφικό. Τρομοκρατημένος και μόνο στη σκέψη ότι τον νόμιζαν εκκεντρικό, αποφάσισε να συμμορφωθεί με τις προσδοκίες που είχαν από κάποιον με το δικό του κύρος. Έχτισε ένα μέγαρο από ασβεστόλιθο σε στυλ *μποζ-αρ* στη συμβολή της 5ης Λεωφόρου με την 62η Οδό και προσέλαβε τον Όγκντεν Κόντμαν για να το διακοσμήσει, σίγουρος ότι τα επιτεύγματά του θα εκθειάζονταν σε όλες τις κοινωνικές σελίδες. Όταν ολοκληρώθηκε το οίκημα, επιχείρησε να διοργανώσει έναν χορό, αλλά το εγχείρημα δεν ολο-

κληρώθηκε ποτέ: παραιτήθηκε από την προσπάθεια μόλις κατάλαβε, ενώ δούλευε με μια γραμματέα τη λίστα των καλεσμένων, ότι οι κοινωνικές υποχρεώσεις έτειναν να πολλαπλασιάζονται εκθετικά. Έγινε μέλος σε διάφορες λέσχες, διοικητικά συμβούλια, φιλανθρωπικά σωματεία και οργανώσεις, αλλά σπάνια παρίστατο. Και όλα αυτά τα διεκπεραίωνε με απέχθεια. Όμως, θα απεχθανόταν ακόμα περισσότερο να τον θεωρούν «ιδιόρρυθμο». Τελικά, κατέληξε ένας πλούσιος που υποδυόταν τον ρόλο του πλουσίου. Το γεγονός ότι οι συνθήκες ζωής του ταίριαζαν με το κοστούμι του δεν τον έκανε να νιώθει καλύτερα.

**ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ,
ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ, ΤΗΝ ΟΙΚΕΙΟΤΗΤΑ,
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ.**

Παρά τη βουή και τον αναβρασμό της δεκαετίας του 1920, στη Νέα Υόρκη όλοι ξέρουν τον Μπέντζαμιν και την Έλεν Ρασκ. Εκείνος είναι ένας θρυλικός μεγιστάνας της Γουόλ Στριτ. Εκείνη η κόρη εκκεντρικών αριστοκρατών. Μαζί έφτασαν στην κορυφή ενός κόσμου που ο πλούτος μοιάζει στέλειωτος, τη στιγμή που η δεκαετία της υπερβολής και της κερδοσκοπίας φτάνει στο τέλος της. Τι έπρεπε όμως να θυσιάσουν για να αποκτήσουν αυτή την τεράστια περιουσία; Αυτό είναι το κεντρικό θέμα ενός επιτυχημένου μυθιστορήματος του 1937 που φαίνεται πως έχει διαβάσει όλη η Νέα Υόρκη. Υπάρχουν ωστόσο και άλλες εκδοχές αυτής της ιστορίας προνομιών και εξάπλησης.

Ο Hernan Diaz με μαεστρία καταφέρνει να ενώσει τις διαφορετικές αφηγήσεις, να τις κάνει να συνομιλούν μεταξύ τους και να κορυφώνονται, μέσω της οπτικής μιας γυναίκας που είναι αποφασισμένη να ξεχωρίσει την πραγματικότητα από τη φαντασία. Το αποτέλεσμα είναι ένα μυθιστόρημα που καλύπτει πάνω από έναν αιώνα και που κάθε νέα ανακάλυψη το καθιστά ολοένα και πιο συναρπαστικό.

Η *Παρακαταθήκη* είναι ταυτόχρονα μια καθηλωτική ιστορία και ένα δεξιοτεχνικό λογοτεχνικό παζλ, που εμπλέκει τον αναγνώστη στην αναζήτηση της αλήθειας, ενώ παράλληλα θίγει τις απογοητεύσεις που συχνά φωλιάζουν στην καρδιά των προσωπικών σχέσεων, τη δύναμη του κεφαλαίου να στρεβλώνει τα πάντα και την ευκολία με την οποία η εξουσία μπορεί να χειραγωγήσει τις καταστάσεις.

ΒΡΑΒΕΙΟ KIRKUS 2022

ISBN: 978-618-03-3225-4

9 786180 332254

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83225

metaixmio.gr

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΚΑΙ ΣΕ
e-book